

Schrijven is belangrijk dan ooit

Maatschappelijk doel:
In de huidige kennismaatschappij en door de toenemende digitalisering is het essentieel dat leerlingen schriftelijk leren communiceren

Onderwijsdoel:
Schrijven is van invloed op schoolsucces

'Vak Nederlands toe aan grondige herziening'
Op donderdag 27 januari 2010 09:04
Lectuur artikel 20 januari 2010 09:04

Met vak Nederlands is volgens docenten en vakoverstappers van acht universiteiten toe aan een grondige herziening. Een groep docenten en vakoverstappers presenteerde vrijdag in Groningen een manifest met eisen voor verbetering.

Volgens de opstellers van het manifest, dat donderdag verscheen, is het vak Nederlands op middelbare scholen de afgelopen 25 jaar nauwelijks herzien. Leerlingen ervaren het vak als saaï en de eilgen geven vooral in taal en literatuur. Het vak zou te weinig verband houden met de werkdag en de arbeidsmarkt.

Meerwaardeprogramma 'Nederlands' moeten het vak een nieuwe impuls geven. De meeste hebben herzieningsdocenten, vakoverstappers en experts om hun mening gevraagd over de verlegde nieuwe opzet van Nederlands.

Schrijfvaardigheid
Een groot probleem is de schrijfvaardigheid van scholieren. Volgens de opstellers van het manifest is 14 procent van de vijfde-klasleerlingen 'functioneel onleesbaar', omdat ze teksten niet kunnen schrijven in de maatschappij.

Universiteiten en hogescholen bieden bijbehorende cursussen aan en vakoverstappers aan. De opstellers van het manifest willen dat de eisen worden verandert en dat er meer aandacht komt voor schrijfvaardigheid.

taal: unie Schrijfonderwijs in de schijnwerpers

Aanleiding (1)

60% van de leerlingen aan het einde van het basisonderwijs schrijft niet op het gewenste niveau

Teksten van leerlingen tussen groep 6 en 8 laten nauwelijks verbetering zien

Aandacht voor schrijven in het taalonderwijs is beperkt

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2010

Aanleiding (2)

Slechts op minderheid van scholen effectieve didactiek

In opleiding van leerkrachten weinig tijd en aandacht voor het schrijven van teksten en het leren onderwijzen van schrijfvaardigheid

In taalmethodes niet altijd voldoende oefening voor leerlingen en/of voldoende aanwijzingen voor een leerkracht

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2010

Missie van ons onderzoeksproject

Verbeteren schrijfvaardigheid van leerlingen groep 6/7/8

1. Beter lesmateriaal voor schrijven van teksten
2. Instrumenten voor toetsing & beoordeling
3. Scholing voor docenten

Het team

Monica Kostor Renske Bouwer Prof. dr. Huub van den Bergh

Partners

Nederlands Organisme voor Wetenschappelijk Onderzoek

Universiteit Utrecht

— Waarom is schrijven moeilijk?

max. working memory load:
4-5 things

Er moet zoveel tegelijk!

7

Universiteit Utrecht

— Cognitieve overbelasting

Bij een schrijftaak moet je nadenken over:

- Wat ga ik opschrijven?
- Wat weet ik er al van?
- Waar kan ik informatie vinden?
- Hoe ga ik het opschrijven?
- Voor wie is het bedoeld?
- Wat weet diegene er al van?
- Hoe spel je dit woord?
- Moet hier een komma of een punt?
- Zou een lezer dit snappen?
- Wat is een goede titel?
- Hoe zal ik afsluiten?
- Enz. enz.

8

Universiteit Utrecht

— Meta-analyse: effectieve didactieken

Intervention category	Average effect
Doelen stellen	2.03 ***
Strategie-instructie	0.96 ***
Feedback	0.88 *
Textstructuur instructie	0.76 ***
Peer interactie	0.59 **
Revisie	0.58
Evaluatie	0.43
Prewriting	0.13
Procesaanpak	-0.25
Grammatica	-0.37

Note:
*** $p < .001$,
** $p < .01$,
* $p < .05$

Koster, M., Tribushinina, E., De Jong, P., & Van Den Bergh, H. (2015)

Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

— Aanleren van een schrijfstrategie: Acroniemen

VOS	DODO	EKSTER
Groep 6	Groep 7	Groep 8
V o r z i n n e n O r d e n e n S c h r i j v e n	D e n k e n O r d e n e n D o e n O v e r l e z e n	E e r s t n a d e n k e n K i e z e n e n o r d e n e n S c h r i j v e n T e r u g l e z e n E v a l u e r e n R e v i s e r e n

12

Universiteit Utrecht

TEKSTER een lesprogramma voor schrijven

Doel van de studie

Hoe effectief is Tekster in het verbeteren van de schrijfvaardigheid van leerlingen in groep 6 t/m 8 in het basisonderwijs?

April 26, 2016 16

Universiteit Utrecht

Een grootschalige interventiestudie

Participanten
1420 leerlingen uit 60 klassen (groep 6 t/m 8) van 27 scholen

Design
Switching replication design met 2 groepen & 3 meetmomenten

	M1	M2	M3
Groep 1	Interventie	Regulier programma	
Groep 2	Regulier programma	Interventie	

26/04/16 17

Universiteit Utrecht

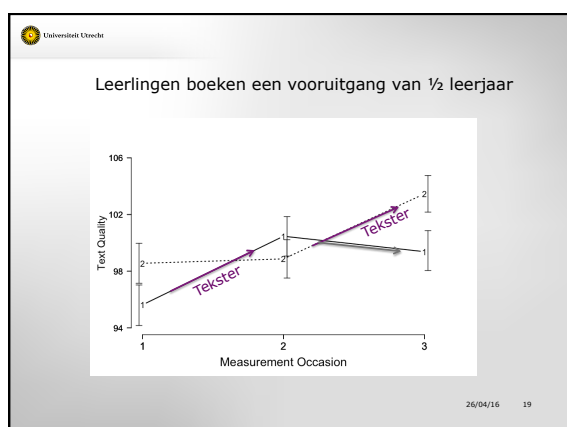
Metten van schrijfvaardigheid

Op ieder meetmoment werd de schrijfvaardigheid van de leerlingen beoordeeld met 3 verschillende tekstsoorten: een beschrijving, een verhaal en een overtuigende brief

Tekstkwiteit werd holistisch beoordeeld door jury's van 3 beoordeelaars met behulp van een beoordelingsschaal met 5 anker teksten

Jurybetrouwbaarheid over taken was hoog → $\rho = .89$

26/04/16 18

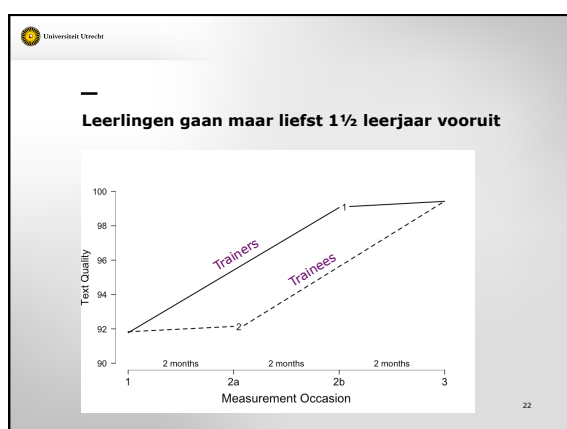
Universiteit Utrecht

Interventiestudie 2

Lesprogramma inclusief scholing voor docenten

- Interventie 4 maanden i.p.v. 2 maanden
- Switching panel design
- Train-de-trainer aanpak
- 68 docenten, 1365 leerlingen

26/04/16 21

Universiteit Utrecht

Geef houvast aan leerkrachten

- Geen verschillen tussen trainers & trainees
→ trainingsprogramma is overdraagbaar
- Self-efficacy van docenten toegenomen
→ docenten zijn positiever over schrijven en voelen zich beter in staat om goed schrijfonderwijs te geven

26/04/16 23

Universiteit Utrecht

TEKSTER een veelbelovende methode!

Conclusies uit de 2 grootschalige interventiestudies:

- Schrijfprestaties van leerlingen groep 6 t/m 8 gaan vooruit
- Makkelijk te implementeren in de praktijk: docenten konden al na een korte training met het programma werken, informatie is goed overdraagbaar
- Resultaten zijn te generaliseren: getest in een grote sample van 52 scholen, 144 leerkrachten, 2766 leerlingen

April 26, 2016 24

Universiteit Utrecht

Meer weten? Kom naar onze workshop

Wat zijn de belangrijkste ingrediënten van Tekster?

- Focus van instructie: Wat moet er aan bod komen?
- Vorm van instructie: Hoe moet dit aan bod komen?
- Hoe maak je de vertaalslag van de wetenschap naar de praktijk?

April 26, 2016 25

Universiteit Utrecht

TEKSTER

www.tekster.nl
 Twitter @teksterNL
 E-mail i.r.bouwer@uu.nl
 m.p.koster@uu.nl